

# “Edebiyat bizi hakikat karşısında delirmekten koruyan bir yoldur...”

IAN Edebiyat'ın Odak Yazar sayfalarının bu ayki konuğu 2014 Sait Faik Öykü Ödülü sahibi Mahir Eriş. “Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde”, “Olduğu Kadar Güzeldik” ve “Dünya Bu Kadar” kitaplarını mercek altına aldığımız Eriş, sorularımıza yanıtladı...



Mahir Eriş / ERİŞ

HÜSEYİN KESİM  
hkesimn@gmail.com

Kirik insan hikâyeleri barındırıyor öykü kitaplarımız. Edebiyat biraz da bu hikâyelerin toplama mı sizin için? Hayat bu hikâyelerin toplama gibi geliyor bana. Kirik olmayan insan hikâyesi mi var? Bence dünyaya gelmenin ve elbette ne olursa olsun filmin sonunda ölecek olmayan kendisi büyük bir kırılma. O nedenle dünyanın kesin gerçekliğine inat alternatif bir gerçeklik, kendi başımıza güdelebileceğimiz bir kader tasarlatabilmenin lezzeti saklıymış gibi geliyor bana edebiyata. Yazan olarak da öyle okuyan olarak da.

Öyküleriniz, kaybedenin trajedisini anlatıyor biraz. Tragedya coğrafyasında doğmuş büyümiş bir yazar olarak kaçığın yazarlarıyla aranızda bir bağ kurduğunuz oldu mu?

Yok, rica ederim. Bu benim için ancak iyi niyetli bir üflet olabilir. Ama kazanmayan tarafta dair hikâyeler anlatmaya sevdiğim doğrudur. Kaybeden, tutunamayan gibi tanımlamaları biraz doğayla barışma biçiminde ticari anlamda yolumda olduğumu hissediyordum sanırım. O yüzden kazanamayanlar demeyi tercih ediyordum galiba. Ki aslında tarif ettiğim aynı şeydir, insan kazanamıyorsa kaybediyor demektir.

Karakterlerinizin kırıklıkların anlatırken anlamakta zorlanacak dercede sizi üzen ama yine de anlatmak zorunda olduğunuz temalar var mı?

Açıkçası, biraz delice belki ama, bazı hikâyeleri ilk yazdığım zamanlarda anlattığım insanların bazılarında epeyce üzüldüğüm oldu. Ama vazirgim seyleri okunmaya pek hevesini olmadıktan sonra epizod kısmına çıkıyorlar. İnsan ölüp giderlerinin yokluğuna bile alışıyor zamanla, unutup gitmiş herhalde ben de günün.

“1980 sonrası olağanüstü bir toplumsal olayla karşılaşılmadıklarından çok büyük bir yazar bekleme var mı kusaktan” diyorsunuz. Toplumsal olaylarla

yazarların edebi karakteristğini nasıl ilişkilendirmelisiniz?

Aslında doğrudan birilerini kastederek ya da bir kuşağı tümden işaret ederek söylediğim bir söz değildi. Bu kuşağın 12 Eylül'den beri büyük toplumsal değişikliklere, kavgalara tanık olmadığını bunun da edebiyatın biraz bereketsizleşmesine yol açabileceğini ifade etmek istemişim.

Savaşlar, devrim ve darbeler hatta yalnızca teyebbüsleri, sunfsal çatışmalar, dönümler, içgüçler, geniş kapsamlı tutuklamalar, infazlar, göçler ve daha bu türden bir sürü toplumsal olayın toplumu hareketlendirdiği ölçüde edebiyatı da hareketlendirdiğini düşünüyorum. Çünkü yazarlar da eminde sonunda o toplumların çocuklarıdır ve bir muhafaza içinde seyretenler olan biteni, bizzat içindedirler. İkinci Dünya savaşı sonrasında bildiğimiz yazarlar arasından kaç tane bizzat cephe bulmuş insanlardı? Tabii bu sızlamış Gezi ve sonrası önümüzde açılan dönemde biraz dindi.

Çünkü Gezi çok büyüktü ve bambakaydı. Benzeri olmamıştı şimdiye kadar. Bunun edebiyatın gözünden kaçmasını beklemek safiik olur. Öyle sanıyorum ki Gezi'nin edebiyatımıza açtıkları bir sonraki hasata toplanmak mümkün olacaktır.

2000 sonrası öykücülüğün bazı karakteristik özellikleri var. Genellikle erkekğin boyunması ve ergenliğin, kaybetmenin konu alındığını söyleyebiliriz. Bunun sebepleri neler olabilir? Ne tür kayıplar bunlar?

Biraz hakız bir değerlendirme olduğunu düşünüyorum bunun. Seray Sahiner, Sine Ergün, Melike Uzun, Birgül Ögüz, Nermin Yıldırım, Aylin Balboa gibi, öyküler yazan, hem de nefis öyküler yazan genç kadın yazarlara biraz ayyıp etmek olur böyle düşünmek. Öte yandan yine erkek tarafına bakıldığında evet, geçmeyen, dinmeyen bir ergenlik durumu da gözden kaçacak gibi değil. Ama bu erkekliğin doğasında var biraz galiba. Erkeklerin ergenliği psikolojik olarak fiziksel olarak sürdüğünden daha uzun sürer. Neredeyse kırklar-

na kadar devam eder. Bu da içeriden gözlem yapabileceğimiz çok daha geniş bir zaman ve alana yayıldığından bu türden öykülerin olması bana doğal geliyor.

Karakterleriniz belli bir irade gösteriler de çoğu kez onların kaderi başka dışsal olaylarla şekilleniyor. Romanın birçok öykü üzerine kurmanın sebebi de biraz bu gerçekçi göstermek mi? Dünyanın “bu kadar” olduğunu herkesi görerek daha mı iyi fark ediyorsunuz?

Bilmem, açıkçası hiç böyle düşünmemişim. Ama “dünya bu kadar” neredeyse çekeniz oraya gidebilen bir söz elbette. Herkesi görerek, dünyanın bu kadar kalabalık ve baş edilemez olduğunu yüzleşip de şükayet “dünya bu kadar” diyor da olabiliyor. Yani belki de herkesi görsek de, yakınımdaki birkaç kişi dışında kimseyi fark etmeden yaşayıp gidiyoruzdur.

Bir türlü yapılamayan bir ikinci kahvaltı, romanınızın düğüm noktası. Her bölümün merkezinde yer alan bu sahnenin sizin için önemli nedir?

Benim için iki anlamı var, önemli olarak da zihnimde oldukça aydınlık bir ışık yakan Sevgi Soysal'ın “Yenişehir” de Bir Ögüle Vaku”sine bir inceden selam durma niyetiyle, “İkinci-nin günün”-öğle-yi takip eden vakti olmasından kendime bir takip parçası çıkarmak istediğim ve selamlama. Çünkü Sevgi Soysal'ın yer çok baskıdır.

Hem Türkiye edebiyatı öyledir hem bizzat ben de. İkincisi ise biraz dolambaçlı ve kabalık bir hikâyeye anlatılmamış bilerek başladım romana. O yüzden yol arkadaşları edinecek olacak soluklanabilecekleri duraklar bırakmak istedim. Romanı yönetimler tarafından hiçbirinin tesadüf eseri yazılmadıklarını hissedilmek isteyen bir durak olarak düşündüm.

Günümüz edebiyatında, kurgularda (hikâye sonlarında) boşluk bırakmanın daha sık rastlanıyor bir tercih olduğumu görüyorsunuz. Sizce de böyle bir eğilim

Erkeklerin ergenliği psikolojik olarak fiziksel olarak sürdüğünden daha uzun sürer. Neredeyse kırklarına kadar devam eder. Bu da içeriden gözlem yapabileceğimiz çok daha geniş bir zaman ve alana yayıldığından bu türden öykülerin olması bana doğal geliyor.

var mı? Varsa niçin?

Bilemiyorum, kasıtlı olarak gözetim, dikkat etmeye uğraştığım bu türden bir teknik ilikem yok. Ama günümüz edebiyatında gerçekten de bahsettiğim gibi bir şey varsa belki de yazarlar okurların bu kadar kutsanmış, mutlak ve kuru kuru bir gerçeklikle baş

başta bırakmaya razı gelemediklerinden, natif etkilerindedir. İyisler bir okur olarak böyle düşünmekten yana olurdum sanırım.

Size en uzak olanı mı yoksa size en yakın geleni mi anlatmak kolay? Böyle bir ayırım var mı sizin için?

Çıplak göle göğe bakıldığında hangi yıldızın bize ne kadar uzak olduğunu nasıl bilebiliriz? Hepsi gökyüzüne serpilmiş ışıldayan ibaretir. Hikâye de böyledir sanıyorum. Onu anlatarak kişinin dikkatini ışığıyla çeker, uzaklığıyla değil. Açıkçası bu kadar aleoçörük anlatılmaktan ben de pek hoşnut değilim ama daha iyi bir örnek de bulamadım.

Edebiyat bizi büyük anlatıların tuzağına düşmekten koruyan mütevazi bir yol mu?

Edebiyat bizi bir gün öleceği kesin ve fakat hala hayatta olmak hakikati karşısında delirmekten koruyan bir yoldur bence.

## IstanbulArtNews

Aylık Sanat Gazetesi  
Ekim, 2015 Sayı 13

İmtiyaz Sahibi: Pilevneli Proje ve Danışmanlık Ltd. Şti. adına Murat Pilevneli

Genel Yayınlar Direktörü: Yaeminin Bay saayimn@istanbulartnews.com

Edebiyat Yayın Yönetmeni: Çağlayan, Çevik çağlayan@istanbulartnews.com

Yan İşleri Müdürü: Sibel Oral sibel@istanbulartnews.com

Tasarım Uygulama: Hüseyin Aktürk huayimn@istanbulartnews.com

Reklam: reklam@istanbulartnews.com

Müşteri İlişkileri ve Abonelik: abonelik@istanbulartnews.com

İdari Koordinatör: Kaan Çongaralı kaan@istanbulartnews.com

Yönetim Yeri: Kılıçlı Paşa Mah. Alibüyük Sok. No:9 D:7 Çiğdem - Beyoğlu / İstanbul

İletişim: T: +90 (212) 259 08 94 F: +90 (212) 259 08 95 info@istanbulartnews.com

Baskı yeri: Dünya Super Vel. Ofset A.Ş. "Global" Dünya Basımevi 100. Yıl Mah. Bağcılar - İST. Tel: 0212 440 24 24

Yayın türü: Aylık süreli

ISSN: 2148-1105

IAN Edebiyat ve ekleri İstanbulArtNews de birlikte ücretsiz olarak verilmektedir

İstanbul Art News ve buna bağlı ekleri Pilevneli Proje ve Danışmanlık Ltd. Şti. tarafından yayımlanmıştır. Bu yayında yer alan yazı ve fotoğrafların tüm hakları kredi sahiplerine veya İstanbul Art News'e aittir. İzinsiz alıntı yapılamaz. Tüm yazı ve görsellerden unca sahibi sorumludur. İlanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

